

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี

FACTORS AFFECTING THE OPERATION ON THE DISASTER PREVENTION AND MITIGATION OF THE SUB-DISTRICT MUNICIPALITIES IN PRACHINBURI PROVINCE

ประมวล สุขพอ
PRAMUAL SUKPOR
กานต์ เสกขุนทด
KAN SEKKHUNTHOD
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
RAJABHAT RAJANAGARINDRA UNIVERSITY
จังหวัดฉะเชิงเทรา
CHACHOENGSAO

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี 2) ศึกษาระดับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรีกับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 317 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบล ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 4 ลำดับ ได้แก่ ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจาก ศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล ตามลำดับ

2. การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ของเทศบาลตำบล ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 4 ลำดับ ได้แก่ ด้านการกู้ชีพกู้ภัย ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านการส่งเคราะห์ผู้ประสบภัย ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจาก ศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล ด้านการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the factors affecting the civil protection volunteers' operation on the disaster prevention and mitigation of the Sub-district Municipalities in Prachinburi Province 2) to investigate the civil protection volunteers' operational levels on the disaster prevention and mitigation of the Sub-district Municipalities in Prachinburi Province, and 3) to study the relation between factors affecting the operation and performance of the civil protection volunteers on disaster prevention and mitigation of the Sub-district Municipalities in Prachinburi Province. The samples were 317 civil protection volunteers from the Sub-district Municipalities in Prachinburi Province.

The research instrument used for the data collection was the five point scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Correlation Coefficient.

The research revealed that;

1. The factors affecting the civil protection volunteers' operation on the disaster prevention and mitigation of the Sub-district Municipalities in Prachinburi Province as a whole were at a high level. There were self-esteem, teamwork, knowledge on civil disaster protection tasks, and social support from the Disaster Prevention and Mitigation Center in the Sub-district Municipalities respectively.

2. The civil protection volunteers' operation on the disaster prevention and mitigation of the Sub-district Municipalities in Prachinburi Province as a whole were at the highest level. There were rescue, disaster protection and mitigation, peacekeeping operation, and relief operation to victims respectively.

3. The relation between factors affecting the operation and performance of the civil protection volunteers on disaster prevention and mitigation of the Sub-district Municipalities in Prachinburi Province was at a level of significance of .01.

Keywords: Factors Affecting the Operation on the Disaster Prevention and Mitigation, The Disaster Prevention and Mitigation

บทนำ

ปัจจุบันภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย มีแนวโน้มที่จะเพิ่มความถี่ และทวีความรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภัยสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นภัยที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้หรือสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ ขณะเดียวกัน การที่ประเทศไทยมีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรม ก็ส่งผลให้ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น มีความหลากหลายสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากสถิติ การเกิดภัยเปรียบเทียบกับระหว่าง พ.ศ. 2530 และ พ.ศ. 2538 โดยใน พ.ศ. 2530 มีผู้เสียชีวิต จำนวน 64 คน มูลค่าความเสียหาย 832.66 ล้านบาท ขณะที่มูลค่าความเสียหายจากอุทกภัยใน พ.ศ. 2538 จำนวน 11,858 ล้านบาท มีผู้เสียชีวิต 442 คน และการเกิดอัคคีภัย ใน พ.ศ. 2530 จำนวน 1,814 ครั้ง มูลค่าความเสียหาย จำนวน 1,548 ล้านบาท แต่ใน พ.ศ. 2538 มีอัคคีภัยเพิ่มขึ้นเป็น 2,340 ครั้ง ความ

เสียหาย จำนวน 2,348 ล้านบาท ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเหล่านี้ก่อให้เกิดความเสียหายและผลกระทบในด้านต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะในการพัฒนาประเทศ (ธนะกุล ทับทิมไทย, 2549, น. 1)

ประเทศไทยเคยประสบปัญหารุนแรงจากการก่อการร้ายของผู้ไม่หวังดีต่อประเทศชาติ และภัยพิบัติต่างๆ ได้แก่ ภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติซึ่งไม่สามารถกำหนด หรือทราบได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้น ที่ใดเมื่อไร และจะมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทย เช่น วาตภัย เหมลมตะลุมพุก เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2505 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชาชนเสียชีวิต 870 คน อุทกภัยภาคใต้ เมื่อ พ.ศ. 2531 มีประชาชนเสียชีวิต 374 คน วาตภัยพายุนีโกล่า เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2532 ที่จังหวัดชุมพร

มีประชาชนเสียชีวิต 602 คน และเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 คลื่นยักษ์สึนามิที่เกิดขึ้นในจังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วย ภูเก็ต พังงา กระบี่ สตูล และระนอง มีประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเสียชีวิตหลายพันคน และบาดเจ็บอีกเป็นจำนวนมาก และเมื่อเดือนพฤษภาคม 2549 ที่ผ่านมามีเกิดพายุโคลนถล่มที่จังหวัดอุดรธานี พิษณุโลกและแพร่ ภัยพิบัติทางธรรมชาติเหล่านี้สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจำนวนมากอย่างประมาณค่ามิได้ส่วนภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ได้แก่ รถบรรทุกแก๊สระเบิดบริเวณถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ที่กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2533 ทำให้มีผู้เสียชีวิต 81 คน รถบรรทุกแก๊สระเบิดที่จังหวัดพังงา เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2534 มีผู้เสียชีวิต 166 คน และไฟไหม้โรงงานผลิตตุ๊กตาเคเดอร์ จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2536 มีผู้เสียชีวิต 188 คน เมื่อภัยพิบัติเกิดขึ้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาภัย การบูรณะฟื้นฟู การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย การอพยพประชาชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย การจัดการจราจรกระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลการป้องกันโรคติดต่อ การสำรองเวชภัณฑ์ต่างๆ กระทรวงคมนาคม มีหน้าที่ในการขนส่ง และเส้นทางจราจร สภาอากาศไทย มีหน้าที่ในการบรรเทาทุกข์การสำรองโลหิต หรือสภาสังคมสงเคราะห์ มีหน้าที่สงเคราะห์ผู้ประสบภัย เป็นต้น

กระทรวงมหาดไทย ในฐานะเป็นหน่วยงานหลักที่มีภาระหน้าที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุข เป็นหน่วยงานแรกในการดำเนินงานด้านความมั่นคงและกิจการภายใน เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการการบริหารจัดการในส่วนภูมิภาค และสรรค์สร้างประสิทธิภาพของการบริการสาธารณะให้กับประชาชนยกระดับความเป็นอยู่ให้กับประชาชนในทุกพื้นที่ของประเทศภายใต้แผนยุทธศาสตร์ของกระทรวง โดยยังคงยึดมั่นตามทิศทาง และกรอบการดำเนินงานตามปรัชญาของการบำบัดทุกข์บำรุงสุข ด้วยเจตจำนงของการดำเนินการในภารกิจหลัก 2 ด้าน คือ ความมั่นคงและความมั่งคั่ง ด้วยการผนึกกำลังจากทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วม โดยเน้นเป้าหมายให้เป็นองค์กรหลักในการเสริมสร้างโอกาสให้ประชาชน มีความมั่นคงและมั่งคั่งอย่างยั่งยืน

ก่อนการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. 2545 นั้น งานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนอยู่ในการควบคุมกำกับดูแลของ

กองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย แต่หลังจากการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. 2545 ได้ยุบรวมภารกิจของกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มาสังกัดกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545 สังกัดกลุ่มภารกิจด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมืองกระทรวงมหาดไทย จนถึงปัจจุบัน

ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นทางธรรมชาติ และที่เกิดขึ้นโดยมนุษย์ เป็นผู้กระทำต่างก็ส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ เกิดปัญหาสังคม ปัญหาสุขภาพจิตบ้านทอนศกยภาพของบุคคลชุมชนและสังคม จึงจำเป็นต้องมีบุคคล หรือกลุ่มคนมาช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยหรือภัยที่เกิดขึ้น เพื่อบรรเทาทุกข์ให้กับประชาชน ดังนั้น รัฐบาลจำเป็นต้องมีกำลังบุคลากรที่เพียงพอในการจัดการกับภัยพิบัติต่างๆ เหล่านั้น จึงได้มีนโยบายจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขึ้นทั่วประเทศ เพื่อฝึกอบรมประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยต่างๆ เป็นกำลังสำคัญที่สามารถเรียกกระดมกำลังเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นเพื่อปฏิบัติภารกิจร่วมกับทางราชการในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย ซึ่งประสบการณ์ด้านสาธารณภัยยังคงทวีความรุนแรงและมักจะเกินความสามารถของบุคลากรและเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทางราชการมีอยู่ในการจัดการกับภัยพิบัติเหล่านั้น อปพร. หรืออาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นประชาชนที่อาสาสมัคร และมีความพร้อมทางด้านร่างกาย และมีจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความยินดีในการให้ความช่วยเหลือเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ผู้ประสบภัยทั้งหลายให้พ้นจากภัยพิบัติต่างๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาล อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ถือเป็นผู้เสียสละควรแก่การยกย่องในสังคมเป็นอย่างมาก เพราะผู้ที่ทำงานเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนได้ ต้องเป็นบุคคลที่มีความเสียสละทั้งกำลังร่างกายไปพร้อมๆ กับการทุ่มเทแรงใจในการทำงานที่เต็มเปี่ยมไปด้วยการช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ผู้ประสบภัย เนื่องจากสาธารณภัยเป็นสิ่งที่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้นเมื่อใด รุนแรงหรือไม่ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงเป็นงานที่ต้องดำเนินการโดยฉับพลันทันที และต้องดำเนินการแข่งขันกับเวลา การดำเนินการยิ่งล่าช้าเพียงใดภัยก็ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ฉะนั้นการเข้าปฏิบัติงาน ด้วยความรวดเร็ว ต้องพบความยากลำบากบางครั้งต้องเสี่ยงภัยถึงชีวิต

ภัยพิบัติต่างๆ เป็นสิ่งที่คุกคามต่อความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งจะต้องมีการเตรียมการป้องกันไว้ล่วงหน้า ภัยพิบัติเหล่านั้น ถ้าเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยก็อาจระงับลงได้ง่าย แต่ถ้าเป็นภัยพิบัติขนาดใหญ่จะต้องระดมสรรพกำลังทั้งหมดที่มีอยู่เข้าระงับภัยนั้นให้สงบโดยเร็วหรือบรรเทาและลดอันตรายให้เกิดแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้น้อยที่สุด ภัยพิบัติขนาดใหญ่ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวันนานๆ จะเกิดสักครั้ง ดังนั้นการที่จะจัดให้องค์กรซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแก่ประชาชน ต้องจัดเตรียมอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ให้เพียงพอสำหรับระงับภัยพิบัติขนาดใหญ่ไว้ตลอดเวลา จึงเป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยใช้เหตุ ด้วยเหตุนี้การจัดให้มีอาสาสมัครที่มาจากประชาชนเข้าไปมีส่วนช่วยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในยามที่เกิดภัยพิบัติต่างๆ จึงเป็นเรื่องสำคัญ และช่วยลดค่าใช้จ่ายในเรื่องนี้ลงได้มาก

ดังนั้น อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยอาสาสมัครดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมาย การปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจะต้องได้รับการฝึกอบรมเพราะลักษณะการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ทางเทคนิค และผู้ปฏิบัติงานที่มีความชำนาญเฉพาะด้านอย่างมาก เช่น การดับเพลิง การช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากที่สูง การกู้วัตถุระเบิด การกำจัดพิษจากสารเคมี การก่อวินาศกรรม การก่อความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม การปฐมพยาบาล และเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย การกิจและอุดมการณ์ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนคือการแจ้งข่าวสารการเกิดเหตุร้าย แนะนำบริการช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ประสบภัยได้ทันต่อเหตุการณ์ ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การที่บุคคลมีความภาคภูมิใจในตนเองจะเป็นผู้ที่มีการสื่อสารอย่างเหมาะสม มีแนวคิดในการดำรงชีวิตที่สามารถรักตนเอง และรักผู้อื่นได้ มักเป็นผู้ริเริ่มสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นก่อน มีความกระตือรือร้น กล้าทำงานที่ท้าทายความสามารถ พอใจที่ได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ซึ่งโดยภาพรวมแล้วบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะมีความสุขและใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ความภาคภูมิใจในตนเอง จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทา

สาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เพราะอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีความภาคภูมิใจในตนเองก็จะเป็นผู้ที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ การที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จะปฏิบัติงานให้ได้ผลและบรรลุตามวัตถุประสงค์ปัจจัยที่สำคัญมากปัจจัยหนึ่ง ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากศูนย์ อปพร. ของเทศบาลที่ อปพร.สังกัดอยู่ ซึ่งการที่จะปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในชุมชนให้ได้ผลต้องได้รับการสนับสนุนในการนิเทศติดตามงานจากเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้รับการฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ในการปฏิบัติงาน การทำกิจกรรม ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น การอบรมการดับเพลิง การหนีไฟและการเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยพิบัติ

จังหวัดปราจีนบุรี เป็นจังหวัดที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างสูงจังหวัดหนึ่งในระยะเวลา 5-10 ปีที่ผ่านมา โดยจะเห็นได้จากมีนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตและกำลังจะเกิดขึ้น นิคมอุตสาหกรรมที่สำคัญได้แก่ นิคมอุตสาหกรรม 304 พื้นที่อำเภอศรีมหาโพธิ์ และนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค พื้นที่อำเภอกบินทร์บุรี ทำให้เกิดบริษัท โรงงานอุตสาหกรรม อาคารสูง และชุมชนเมืองเกิดขึ้นตามมา นอกจากนี้ จังหวัดปราจีนบุรี ยังมีเส้นทางคมนาคมเชื่อมระหว่างกรุงเทพมหานคร สุราษฎร์ธานี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงเส้นทางเชื่อมติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน อันเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ก่อให้เกิดสาธารณภัยต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา ซึ่งส่วนใหญ่พื้นที่เกิดเหตุจะเป็นพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะพื้นที่ของเทศบาลตำบล ดังนั้น หากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเมินเฉยและไม่ให้ความสำคัญตลอดจนตระหนักถึงการป้องกัน ฝาระวังการให้ความช่วยเหลือ และการสงเคราะห์พื้นที่ฟู เมื่อสาธารณภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว การสร้างความปลอดภัยร่วมกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ปัญหาสาธารณภัยก็จะไม่ได้รับการบรรเทาช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรม ซึ่งจะสร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยจะส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจสังคม และด้านอื่นๆ ของประเทศในภาพรวม

ดังนั้น หากต้องการให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนปฏิบัติงานได้ดีหรือแสดงออกถึงพฤติกรรมการให้บริการสังคมได้ดีขึ้นนั้น จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของ อปพร. ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาปัจจัยของความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ความภาคภูมิใจในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม การทำงานเป็นทีมว่าจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างไร โดยให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินตนเองตามแนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ มีกำลังใจและมุ่งมั่นในสาธารณประโยชน์ของกลุ่ม/ชุมชนมากขึ้น โดยผู้วิจัยสนใจเลือกศึกษาเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจากในเขตเทศบาลตำบลนั้น มีโอกาสในการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ ได้มากกว่า เพราะมีลักษณะเป็นชุมชนเมือง มีประชาชนอาศัยอยู่รวมกันหนาแน่น ย่อมมีเหตุปัญหามีเหตุร้ายเกิดขึ้นได้บ่อย นอกจากนี้ โดยบริบทของเทศบาลตำบลมีความพร้อมในเรื่องของทรัพยากร ได้แก่ คน อุปกรณ์ และงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรีกับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงระดับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน ความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ความภาคภูมิใจในตนเอง การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากศูนย์ อปพร. และการทำงานเป็นทีมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี

2. ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี

3. ทราบถึงปัญหา ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี 12 แห่ง จำนวน 1,526 คน นำมากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973, p. 886) ได้กลุ่มตัวอย่าง 317 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของอาสาสมัครป้องกันภัยเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ ได้แก่ อายุ ระยะเวลาเป็น อปพร. ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพหลัก และรายได้ของครอบครัว ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบล ในจังหวัดปราจีนบุรี มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านความภาคภูมิใจในตนเองด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล และด้านการทำงานเป็นทีม ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 24 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย และด้านการกู้ชีพ กู้ภัย ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 22 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 317 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระยะเวลาเป็น อปพร. ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพหลัก และรายได้ของครอบครัว โดยการหาค่าแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ การวิเคราะห์

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบล ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบล ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's coefficient correlation)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 87.4 และส่วนน้อยเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 12.6 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 29-39 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 40-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.1 อายุระหว่าง 18-28 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.9 อายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.6 และอายุมากกว่า 60 ปี มีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.2 ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ระยะเวลามากกว่า 5 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมาระยะเวลา 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.4 ระยะเวลา 3-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.3 และระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 26.8 ระดับ ปวส. หรืออนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 14.8 ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 11.7 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 5.7 และระดับปริญญาตรี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.0 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.0 รองลงมาโสด คิดเป็นร้อยละ 29 และหย่าร้าง น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.0 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพหลัก รับจ้าง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมา รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 27.4 อาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 19.2 พานิชยกรรม คิดเป็นร้อยละ 17.7 และเกษตรกรมีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.9 ผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายได้

เฉลี่ยของครอบครัว 5,000-10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงมา 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.5 มีรายได้เฉลี่ย 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.3 สูงกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.4 และต่ำกว่า 5,000 บาท น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.1 และผู้ตอบแบบสอบถาม การเป็นสมาชิกอาสาสมัครมูลนิธิ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมา อาสาสมัครตำรวจบ้าน คิดเป็นร้อยละ 34.4 อาสาสมัครสาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 18.6 และอื่นๆ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.7

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบล ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ($\bar{X} = 4.70$) ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.66$) ด้านความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ($\bar{X} = 4.32$) ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจาก ศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล ($\bar{X} = 3.97$)

3. การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบล ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกู้ชีพกู้ภัย ($\bar{X} = 4.60$) ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย ($\bar{X} = 4.57$) ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 4.53$) ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ($\bar{X} = 4.50$)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พบว่า ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .649 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับความสัมพันธ์สูงทุกด้าน เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการทำงานเป็นทีม X_4 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด เท่ากับ .889 ลำดับที่ 2 ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง X_2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .836 ลำดับที่ 3 ด้านความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน X_1 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .057 และลำดับที่ 4 ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจาก ศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล X_3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุด เท่ากับ .035

อภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบล ในจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจาก ศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบล ในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่

1.1 ด้านความภาคภูมิใจในตนเองอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบล ที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ มีความสามารถให้บริการช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ และความสุขที่จะได้เข้ามาเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้กับสังคม ตัวอย่างจากแบบสอบถามเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเองของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการทำงานเป็นทีม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบล เมื่อเกิดปัญหาขึ้นทุกคนและทุกฝ่ายจะดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยไม่โยนความรับผิดชอบให้กับคนใดคนหนึ่งหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทีมงานภายในศูนย์ อปพร. มีการชักชวนการปฏิบัติงาน การฝึกซ้อมแผนการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประจำ มีการประชุม วางแผน ในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของทีมงาน ศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล เป็นประจำ ท่านและทีมงานมีการติดต่อสื่อสาร ประสานงาน อย่างมีระบบรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ท่านและทีมงานของศูนย์ อปพร. มีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทางการทำงานที่ชัดเจน รวมทั้งวางแผนในการพัฒนาบุคลากรและพัฒนางาน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ ร่วมกันเสมอ

1.3 ด้านความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบล ที่เป็น

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีความเข้าใจเกี่ยวกับ สิทธิ วินัย โครงสร้างฝ่ายต่างๆ ภายในศูนย์ของ อปพร. และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติงาน มีความชำนาญในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการส่งเสริมในการฝึกอบรมให้ความรู้ตามหลักสูตรเกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจากศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล ก่อนที่จะเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

1.4 ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบลพบว่า อยู่ในระดับมาก แสดงว่า ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบล ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เพราะการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีเป้าหมายหลักเพื่อป้องกันมิให้เกิดภัยร้ายแรงขึ้นจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ แต่หากเกิดภัยร้ายแรงขึ้น ก็จะต้องสามารถบรรเทาอันตราย หรือลดความเสียหายที่เกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ว่าด้วยการป้องกันฝ่ายพลเรือน หมายถึง การดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทา อันตราย หรือความเสียหาย อันเนื่องจากสาธารณภัย ภัยทางอากาศ หรือการก่อวินาศกรรม ไม่ว่าการดำเนินการนั้น จะกระทำก่อนการเกิดภัย ขณะเกิดภัย หรือภายหลังที่ภัยได้ผ่านพ้นแล้ว และหมายรวมถึงการอพยพประชาชน และส่วนราชการเพื่อการนั้น ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบล พบว่า ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจาก ศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ซูนน์ และคนอื่นๆ (Suinn & et al, 1962, pp. 473-474 อ้างถึงใน ภาวิณี นาวาพานิช, 2537, น. 58) สรุปได้ว่า ในเมื่อบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานสูง ก็จะมี ความภาคภูมิใจในตนเองสูง และมีความรู้สึกที่ดีต่องานในหน้าที่ของตนในระดับสูงเช่นกัน การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ก็มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ช่อทิพย์ บรมธนรัตน์ และคนอื่นๆ (2539, บทคัดย่อ อ้างถึงใน ประกอบพร สินธุรัตน์,

2542, น. 50) ที่ศึกษาพบว่า แรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวารี สุขุมาลวรรณ (2533, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยเรื่องความพอเพียงของสิ่งสนับสนุนการปฏิบัติงานของ อสม. และการประสานงานระหว่าง ผสส. กับ อสม. มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 อีกทั้ง ธนกร กรวัชรเจริญ (2555, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม สำหรับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ที่แตกต่างกันนั้นจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

2. การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ ชูยศ ศรีวรรณ (2553, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก

3. จากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พบว่า ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ในภาพรวมอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบล ในจังหวัดปราจีนบุรี ปฏิบัติงานในหน้าที่และตามที่มีมอบหมาย ด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ มีการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับ ทศพร ประเสริฐสุข (2553, น. 103) ที่ได้ให้ความหมายของการทำงานเป็นทีม คือ การที่หลายบุคคลมาทำงานด้วยกันเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างเดียวกัน ทุกคนในทีมมีใจตรงกัน ทำงานร่วมกันอย่างเต็มความสามารถ และประสานงานกันเป็นอย่างดี เพื่อแก้ปัญหา ทีมที่ดีจะต้องมีการประสานงานกันภายในกลุ่ม กับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษา พบว่า การทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญมาก และในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้มีประสิทธิภาพนั้น

ต้องอาศัยปัจจัยที่มีลักษณะหลายๆ ด้านที่เอื้ออำนวยให้ทุกคนได้มีการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความพึงพอใจต่องาน ได้ผลงานที่มีคุณภาพ มีการส่งเสริมความสามารถทางด้านความคิดริเริ่ม อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากการที่คนเราสามารถเห็นสถานการณ์หลายด้าน ซึ่งการกระทำของทีมได้เพิ่มความสามารถทางความคิดริเริ่มของแต่ละคน ในทีมที่สามารถสร้างสรรค์ สามารถแก้ปัญหา มีแต่การตัดสินใจที่แต่ละบุคคลไม่อาจทำได้ตามลำพัง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการทำงานเป็นทีม ดังนี้

1.1 ควรส่งเสริมให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเสมอภาคกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของทีม

1.2 ควรส่งเสริมให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เข้าร่วมประชุมวางแผนงาน ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีการวางแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้ อปพร. รู้ว่าจะต้องทำตามขั้นตอนอย่างไร

1.3 ควรจัดกิจกรรมให้กับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้มีการพบปะกับสมาชิกของทีม เพราะจะทำให้เกิดความคุ้นเคยกัน และสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้อย่างสนิทสนม ซึ่งจะส่งผลให้มีการติดต่อสื่อสารที่ดีระหว่างสมาชิก ทำให้การติดต่อสื่อสารกับทีมปฏิบัติงาน อปพร. มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ซึ่งข้อเสนอแนะนี้ จะสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างทันเหตุการณ์ เพราะสาธารณภัยเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉุกเฉิน จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน โดยเน้นในด้านการสื่อสาร การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และมีความเข้มแข็งภายในทีม ในการปฏิบัติงานและบรรเทาสาธารณภัย

2. จากผลการศึกษา พบว่า ระยะเวลาเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนต่างกัน ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นความแตกต่างกันระหว่างระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน น้อยกว่า 1 ปี 1-2 ปี 3-5 ปี และมากกว่า 5 ปี มีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ที่มีระยะเวลาเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน น้อยกว่า 1 ปี 1-2 ปี และ 3-5 ปี ควรมีการส่งเสริมในการปฏิบัติงานป้องกันภัยและบรรเทาสาธารณภัย ดังนี้

2.1 ควรส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทักษะการปฏิบัติงานเป็นประจำ มีการทำโครงการฝึกอบรมระหว่างปีอย่างชัดเจน เช่น 3 ครั้ง/1 ปี เพื่อจะทำให้ อปพร. มีความชำนาญ และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรจัดให้มีการประชุมทีม อปพร. หลังจากการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเสร็จแล้ว เพื่อประเมินทบทวนความรู้ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้ทุกคนได้ช่วยกันคิดหาทางแก้ไข ปัญหาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ควรแก้ไขในโอกาสต่อไป

2.3 ควรส่งเสริมให้มีการประชุมซักซ้อมเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในกรณีงานอาสาสมัครที่ไม่ใช่เหตุฉุกเฉิน

ซึ่งข้อเสนอแนะนี้ จะทำให้ อปพร. ที่มีระยะเวลาเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน น้อยกว่า 1 ปี 1-2 ปี และ 3-5 ปี ได้ฝึกทักษะให้มีประสบการณ์และมีความชำนาญในด้านการปฏิบัติงานและบรรเทาสาธารณภัยได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ซึ่งจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมให้ถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ควรพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น จากการวิจัยครั้งนี้ เช่น ภาระงานของทีม ตัวแปรทางสิ่งแวดล้อม แรงจูงใจในการทำงานเป็นทีม ฯลฯ เพื่อพัฒนาแนวทางของการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนต่อไป

3. ควรมีการวิจัยในเรื่องนี้กับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในจังหวัดอื่นๆ ที่มีเขตพื้นที่เสี่ยงในการเกิดสาธารณภัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวกับ อปพร. มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ชูยศ ศรีวรรณ. (2553). *ศึกษาปัจจัยแรงจูงใจต่อผลการปฏิบัติงาน: กรณีศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.

ทศพร ประเสริฐสุข. (2553). *จิตวิทยาในการทำงานร่วมกันเป็นทีม*, วารสารคิวิซี, 163.

ธนกร กรวัชรเจริญ. (2555). *ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท ควอลิตี้เฮาส์ จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

ธนะกุล ทับทิมไทย. (2549). *ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.

ประกอบพร สิ้นธุรัตน์. (2542). *การประเมินการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข ในงานสาธารณสุขมูลฐานเขตเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

ภาวิณี นาวาพานิช. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงาน ความภาคภูมิใจในตนเอง ความวิตกกังวลและปัจจัยทางชีวสังคมบางประการกับแนวโน้มการออกจากงานของพยาบาลจุฬาลงกรณ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สุวารี สุขมาลวรรณ. (2533). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข ในโครงการสาธารณสุขมูลฐาน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนครนายก*. วิทยานิพนธ์พยาบาลมหาบัณฑิต สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introduction Analysis*. Tokyo: John Wedther Hill.

ผู้เขียนบทความ

พันจ่าโทประมวล สุขพอ

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
เลขที่ 422 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000
E-mail: pramual_pm@hotmail.com

อาจารย์ ดร.กานต์ เสกขุนทด

อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
เลขที่ 422 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000